

**ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΣΑΒΒΑΤΟ 27 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2018**

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ Β' ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ:

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

B1. Γιατί νομίζω ότι, για όσους έχουν συκοφαντηθεί άδικα, είναι αίτιοι πολύ μεγάλων αγαθών αυτοί, που τυχόν τους αναγκάσουν να λογοδοτήσουν για τις πράξεις της ζωής τους. Γιατί, εγώ έχω τόσο μεγάλη εμπιστοσύνη στον εαυτό μου, ώστε έχω την ελπίδα, και αν κάποιος τυχαίνει να φέρεται άσχημα (ή εχθρικά) σε μένα, όταν με ακούσει να μιλάω για όσα έχω κάνει, ότι θα αλλάξει γνώμη και θα με θεωρήσει πολύ καλύτερο στο μέλλον. Έχω λοιπόν την αξίωση, κύριοι βουλευτές, αν σας αποδείξω μόνο αυτό, ότι δηλαδή διάκειμαι φιλικά προς το παρόν πολίτευμα και ότι έχω αναγκαστεί να συμμετέχω στους ίδιους κινδύνους με σας, να μην ωφεληθώ σε τίποτα περισσότερο (ή να μην υπάρξει καμία ωφέλεια σε εμένα).

B2. Ο Μαντίθεος στο πλαίσιο της δοκιμασίας του ως βουλευτής κατηγορήθηκε ότι υπηρέτησε ως ιππέας την εποχή των Τριάκοντα. Ο κατηγορος ή οι κατηγοροί, εκμεταλλευόμενοι προφανώς το μίσος των δημοκρατικών Αθηναίων για τους Τριάκοντα και τους οπαδούς τους ελπίζουν στην καταδίκη του Μαντίθεου και στην ακύρωση της εκλογής του, αν και έχουν περάσει αρκετά χρόνια από τότε.

Ο κατηγορούμενος αρχίζει την απολογία του με έναν πρωτότυπο και απροσδόκητο τρόπο (σχήμα απροσδοκίτου) ξαφνιάζοντας και εντυπωσιάζοντας τους δικαστές, καθώς εκφράζει την ευγνωμοσύνη του προς τους κατηγορούς του («πολλήν ἄν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας»). Το αναμενόμενο θα ήταν ο κατηγορος να διακατέχεται από εχθρικά αισθήματα προς τους κατηγορούς του και όχι να τους ευγνωμονεί. Η έκφραση ευγνωμοσύνης δηλώνεται emphatically με την πρόταξη του ποσοτικού επιθέτου «πολλήν», που ενισχύει τη σημασία του ουσιαστικού «χάριν», καθώς και με το υπερβατό σχήμα («πολλήν ἄν αὐτοῖς χάριν»).

Μια ανάλογη έκφραση ευγνωμοσύνης προς τον κατηγορο υπάρχει και στον Ὑπέρ Ἄδυνάτου λόγο του ρήτορα: «Οὐ πολλοῦ δέω χάριν ἔχειν, ᾧ βουλή, τῷ κατηγορῶ, ὅτι μοι παρεσκεύασε τόν ἄγῶνα τουτονί».

Με τον τρόπο αυτό ο ρήτορας επιδιώκει να προκαλέσει την προσοχή των δικαστών (πρόσεξις) και να κερδίσει την εύνοια τους. Με την υποθετική πρόταση («εἰ μή συνήδη τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντός τρόπου κακῶς ἐμέ ποιεῖν») αναφέρει την προϋπόθεση υπό την οποία

θα εξέφραζε την ευγνωμοσύνη του προς τους κατηγορούς του. Το «βουλομένοις» δείχνει την πρόθεση των κατηγορών και το «κακῶς ἔμέ ποιεῖν» τον σκοπό της κατηγορίας. Ο Μαντίθεος είναι βέβαιος πως οι κατηγοροί του είναι άνθρωποι μοχθηροί που θέλουν να τον βλάψουν με οποιοδήποτε μέσο («ἔκ παντός τρόπου»). Εκφράζοντας τη βεβαιότητά του για την πρόθεση της κατηγορίας επιδιώκει να μειώσει ηθικά τους κατηγορούς του και να δημιουργήσει μια δυσμενή εντύπωση των δικαστών προς αυτούς.

Το περιεχόμενο του υποθετικού συλλογισμού «εἰ μή κατηγορίας», καθώς είναι πρωτότυπο και αναπάντεχο, δεν μπορεί να μείνει αναιτιολόγητο. Η περίοδος που ακολουθεί («ἤγοῦμαι γάρ ... καταστῆναι») αιτιολογεί και αποσαφηνίζει την προηγούμενη. Ὅσοι συκοφαντούνται άδικα («τοῖς άδίκως διαβεβλημένοις»), καθώς είναι υποχρεωμένοι να αντικρούσουν τις κατηγορίες και να μιλήσουν δημόσια για τη ζωή τους, αποκομίζουν τα «μέγιστα άγαθά». Ο Μαντίθεος κατατάσσοντας τον εαυτό του στους «άδίκως διαβεβλημένους» δημιουργεί και πάλι κλίμα συμπάθειας για τον εαυτό του (εὐνοια) και δυσμενές για τους κατηγορούς του, αφού τους παρουσιάζει ως κοινούς συκοφάντες.

B3. Ο Μαντίθεος επιλέγει λίαν επιτυχώς τα ρήματα ἀξιῶ και δέομαι. Η αξίωσή του να μην εγκριθεί η βουλευτική εκλογή του μόνο με την αποδεδειγμένη πίστη του στο δημοκρατικό πολίτευμα καταδεικνύει τον σεβασμό του για τον θεσμό της δοκιμασίας. Η παράκλησή του και όχι η αξίωση του προς τους βουλευτές να εγκρίνουν την εκλογή του και να σχηματίσουν τη δέουσα εικόνα για τους κατηγορούς του, εφόσον αποδείξει το «μετρίως βεβιωκώς», αποτελεί δείγμα σεβασμού προς τη Βουλή και προϊδεάζει ανάλογα τους Βουλευτές. Επιπλέον, προκαλεί το ενδιαφέρον τους με τη χρήση του ρήματος «ἀξιῶ». Είναι ασυνήθιστο ένας «κατηγορούμενος» να χρησιμοποιεί ένα τέτοιο ρήμα ενώπιον των κριτών του, καθώς δεν είναι σε θέση να αξιώνει. Βέβαια με το ακόλουθο «μηδέν» επαναφέρει τη «διασαλευθείσα» τάξη. Η συνδυασμένη χρήση των συγκεκριμένων λέξεων απευθύνεται στο συναίσθημα των δικαστών. Άξιο προσοχής είναι και το υπερβατό «ἀξιῶ δέ... πλέον εἶναι» που τονίζει την «αξίωσή» του προκειμένου να παρουσιαστεί υπερήφανος, με υψηλό φρόνημα και με συναίσθηση του μέτρου. Το γεγονός, άλλωστε, ότι θέλει να τον κρίνουν οι Βουλευτές αυστηρότερα καταδεικνύει τον σεβασμό του προς αυτούς · σύμφωνα δε με τον Λογγίνο: « η ανακόλουθη διάταξη λέξεων και εννοιών αποτυπώνει με τη μεγαλύτερη αλήθεια το «εναγώνιον πάθος» και έτσι η τέχνη τείνει να μιμηθεί τη φύση».

Στο συγκεκριμένο χωρίο με την υπενθύμιση της συμμετοχής του στον Κορινθιακό πόλεμο, ἔμμεσα αναφέρεται στο ήθος των κριτών του. Εκτός τούτου, είναι γνωστό πως τα δημοκρατικά φρονήματα και οι αγώνες για τη δημοκρατία σε χαλεπούς καιρούς, όπως την εποχή των Τριάκοντα, συγκινούσαν ιδιαίτερα τους Αθηναίους και έπαιζαν καθοριστικό ρόλο

στη δοκιμασία των αρχόντων. Δεν αρκούσε όμως μόνον η δημοκρατική διαγωγή για την ανάληψη ενός δημόσιου αξιώματος. Έπρεπε ο εκλεγμένος άρχοντας να διαθέτει και το κατάλληλο ήθος. Ο Μαντίθεος ζητά από τους βουλευτές να εγκρίνουν την εκλογή του σε βουλευτή, μόνον εφόσον αποδείξει ότι πληροί όλες τις προϋποθέσεις. Η «αξίωση» αυτή είναι εύστοχη επικοινωνιακά, καθώς υπογραμμίζει την αξία του και «εξασφαλίζει» την εύνοια των Βουλευτών. Βέβαια αυτό είναι ένα ρητορικό τέχνασμα του Λυσία, καθώς ούτως ή άλλως οι Βουλευτές υποχρεωτικά θα υπέβαλλαν στον δοκιμαζόμενο Μαντίθεο καθιερωμένες ερωτήσεις που αφορούσαν όλη του τη ζωή.

B4. Βλέπε κεφάλαιο Γ΄ Ρητορεία και Σοφιστική, σελ 13, «Ο Πλάτων αρνείται να χαρακτηρίσει ο Ισοκράτης την ονομάζει «φιλοσοφίαν».

B5. α. ετυμολογία: εἶναι, λέγοντος, εἰμί, λόγους/ άστατος: καταστῆναι, καθεστηκόσι/ καθηγητής: ἡγοῦμαι, ἡγήσεσθαι, ἡγεῖσθαι

β. συνήδην: εἶδηση/ διαβεβλημένοις: διαβολή/ δέομαι: ένδεια

γ. παντός: οὔδενός /ἀηδῶς: ἡδέως/ εὔνους: δύσνους/ χείρους: κρείττους

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Δ1. Εξαιτίας, βέβαια, μικρού χρονικού διαστήματος, άνδρες Αθηναίοι, θα αποκτήσετε κακή φήμη και θα κατηγορήσετε από αυτούς που θέλουν να διασύρουν την πόλη ότι (ή επειδή) σκοτώσατε (καταδικάσατε σε θάνατο) τον Σωκράτη που ήταν άνδρας σοφός. Γιατί σίγουρα θα ισχυριστούν ότι εγώ είμαι σοφός, αν και δεν είμαι, αυτοί που θέλουν να σας κατηγορούν. Αν λοιπόν περιμένατε λίγο καιρό, αυτό (δηλ. ο θάνατός μου) θα συνέβαινε σε εσάς από μόνο του. γιατί βλέπετε βέβαια ότι η ηλικία μου είναι πια μακριά από τη ζωή και κοντά στον θάνατο. Και λέγω αυτό όχι σε όλους εσάς αλλά σε αυτούς που με καταδίκασαν σε θάνατο. Κι ακόμη λέω αυτό εδώ σε αυτούς τους ίδιους.

Δ2. α. ονόμασι, ανδράσι, αιτία, εμου, πάσι

Δ2. β. έσχεσ, λέξω- ερω, έσται, οἶει, άπόφυγε

Δ3. Ένεκα χρόνου: επιρρηματικός εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας στη ρηματική περίφραση έξετε καί αίτιαν

ἄνδρα: ονοματικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στο Σωκράτη
σοφόν: κατηγορούμενο στο εννοούμενο υποκείμενο ἔμέ μέσω του απαρεμφάτου εἶναι του
συνδετικού ρήματος εἰμί
πάντας: ονοματικός ομοιόπτωτος κατηγορηματικός προσδιορισμός στο ὑμᾶς

Δ4. Οι κατήγοροι του Σωκράτη θα αποκτούσαν κακή φήμη και τον έντονο διασυρμό όλων
αυτών που έβλεπαν ότι ο Σωκράτης κατηγορείται άδικα για την υποτιθέμενη διαφθορά της
νεολαίας. Θα κατηγορούνταν ότι θέλουν να τον διασύρουν στη λάσπη, έναν άνθρωπο που δεν
έφταιγε σε τίποτα.